

ANALIZA POSLOVANJA SLOVENSKE LESNE PANOGE

SLOVENIAN WOOD INDUSTRY SECTOR ANALYSIS

Jože Kropivšek^{1*}, Igor Milavec², Bernard Likar²

UDK 630*791.2

Izvirni znanstveni članek / Original scientific article

Izvleček / Abstract

Izvleček: Panoga, ki znotraj ekonomije zavzema strateško pomembno vlogo, je deležna številnih gospodarskih ukrepov, ki vplivajo na njen dolgoročni razvoj. Namen tega prispevka je zato pokazati stanje v lesni panogi v Sloveniji ter oceniti njen položaj v gospodarstvu in razvoj v zadnjih letih. Rezultati kvalitativne in kvantitativne analize kažejo na izboljšanje ključnih finančnih kazalnikov v panogi, kakor tudi njenega kvalitativnega položaja v celotnem gospodarstvu in gospodarski politiki države. Opažamo rast panoge v prihodkih, številu zaposlenih, dodani vrednosti na zaposlenega in še nekaterih drugih ključnih kazalnikih uspešnosti. Rast panoge pozitivno vpliva tudi na njeno javno podobo in s tem na razvojne in investicijske potenciale panoge, vlaganja v raziskave in zaposlovanje. Povezovanje podjetij in ostalih institucij znotraj panoge in navzven je pri tem nujno. Predvsem pa morajo podjetja nadaljevati z uvajanjem najsodobnejših proizvodnih in informacijskih tehnologij v prehodu v industrijo 4.0 in posodabljanjem njihovih poslovnih modelov.

Ključne besede: analiza poslovanja, finančni kazalniki, SWOT, lesarstvo, Slovenija

Abstract: The sector, which plays a strategically important role within the economy, is subjected to numerous economic measures that influence its long-term development. The purpose of this article is to analyse the situation in the Slovenian wood industry and evaluate its position in the economy and its development in the last few years. The results of qualitative and quantitative analyses show improvements in a number of key financial indicators in the sector, as well as its qualitative situation in the context of Slovenia's overall economic and political scene. Turnover, number of employees, added value and some other key performance indicators have all increased recently. The growth of the sector has a positive effect on public perceptions of it, which then influences the developmental and investment potential of the industry, with positive impacts on employment and further investment in research. Such growth also helps companies enhance their networking both inside and outside the sector. Overall, companies should continue with their efforts to introduce the latest production and information technologies as part of the transition to an Industry 4.0 model, while also updating of their business models.

Keywords: sector analysis, financial indicators, SWOT, wood-industry, Slovenia

1 UVOD

1 INTRODUCTION

Poslovanje posamezne panoge, ki jo razumemo kot »skupino podjetij, ki proizvajajo in prodajajo podobne ali identične izdelke oz. storitve« (Samuelson & Nordhaus, 2002), je pogosto tesno povezano z njeno vlogo v strateških gospodarskih usmeritvah širšega gospodarskega okolja na nivoju države oz. tudi širše. Panoga, ki zavzema strateško pomembno vlogo, je deležna številnih gospodarskih ukrepov, od javnih razpisov za subvencioniranje vlaganj v raz-

iskave in razvoj, do izvajanja promocijskih dejavnosti za doseganje večje prepoznavnosti panoge in s tem mesta v družbi. Slednje se pri poslovanju podjetij v panogi kaže v obliki lažjega vstopa na trg, boljše pozicije na trgu zaradi dobrega imena panoge pa vse do pridobivanja sposobn(ejš)ega strokovnega kadra, ki je osrčje njenega razvoja.

Lesnopredelovalna panoga v Sloveniji je sodeč po nekaterih ocenah v zadnjih nekaj letih po skoraj četrstoletnem krčenju doživela razmeroma stabilno rast (Likar & Valentinčič, 2017). Pot do te rasti pa je bila dolga in težka. Velika težava panoge je bila, da se je v letih 1990 do 2010 njen položaj v gospodarskih politikah države slabšal, podobno kot pri ostalih delovno intenzivnih panogah, ki imajo praviloma nižjo dodano vrednost na zaposlenega kot kapitalno intenzivna podjetja. Podjetja in panožne podporne insti-

¹ Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, Slovenija

* e-pošta: joze.kropivsek@bf.uni-lj.si

² Gospodarska zbornica Slovenije, Dimičeva 13, 1000 Ljubljana, Slovenija

tucije so si (tudi v okviru Združenja lesne in pohištvene industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije) od leta 2008 dalje intenzivno prizadevala za izboljšanje panožnega položaja. Načrt je bil oblikovati samostojno sektorsko gospodarsko politiko po vzoru turističnega sektorja (Strategija trajnostne ..., 2017), saj v sklopu horizontalne politike, ki jo Vlada RS izvaja za vse predelovalne dejavnosti skupaj, ni bilo mogoče oblikovati učinkovitih in uspešnih ukrepov za prestrukturiranje lesnopredelovalne industrije.

V analitični praksi se pogosto uporabljajo različni izrazi za analizo poslovanja, vsem pa je skupno, da se osredotočajo na nek vidik poslovanja. Analiza poslovanja je med temi najširši pojem, ki večinoma temelji na finančni analizi. Poslovna analiza je disciplina, ki prepoznava poslovne potrebe in išče rešitve za konkretne poslovne izzive. Močno se prepleta s funkcijo analize poslovnih potreb, a s to razliko, da pogosto vsebuje tudi razvoj sistema ali komponente. Prav tako je poslovna analiza pogosto povezana z organizacijskimi spremembami, izboljšavami procesov, strateškim načrtovanjem in razvojem različnih poslovnih politik. Tehnike poslovne analize zajemajo orodja, kot je na primer SWOT analiza. Poslovna analitika pa je zbirka orodij, tehnik in znanj, ki omogočajo raziskati pretekle poslovne rezultate in napovedovati prihodnje poslovne dogodke. Glavni cilj poslovne analitike je pridobivanje boljšega vpogleda v poslovanje in iskanje pravih odgovorov/informacij, ki bodo odgovornim v pomoč pri sprejemanju kar najboljših poslovnih odločitev. Poslovna analitika zajema statistične in kvantitativne analize, tehnike rudarjenja podatkov, napovedne modele in preizkuse različnih scenarijev/kombinacij (Seliškar, 2017).

Namen tega prispevka je s podrobno analizo in obdelavo podatkov o poslovanju panoge pokazati (kvalitativno kot kvantitativno) stanje v lesarstvu v Sloveniji ter (objektivno) oceniti njen položaj v gospodarstvu in razvoj v zadnjih letih.

2 MATERIALI IN METODE

2 MATERIALS AND METHODS

V okviru raziskave smo preučili javno dostopne dokumente o stanju in razvoju gospodarske politike v Sloveniji in na osnovi njihove analize ocenili kvalitativno stanje lesne panoge v Sloveniji. Ta panoga obsega dejavnosti C16 (Obdelava in predelava lesa) in C31 (Proizvodnja pohištva) (Braunsberger et al., 2010).

Kvantitativno analizo smo izvedli z izračunom nekaterih finančnih kazalnikov panoge na osnovi poslovnih (in finančnih) poročil podjetij, ki delujejo v njej. Podatki so bili pridobljeni iz uradnih virov (Ajpes, 2016; Kazalniki poslovanja GZS ..., 2017), agregirani in obdelani v agregirani obliki. Finančni podatki so se v večini primerov nanašali na vse oblike gospodarskih družb brez samostojnih podjetnikov, razen v nekaj primerih, ki pa so v rezultatih posebej navedeni. Za različne kazalnike so bile uporabljene različne dolžine časovnih vrst (od 2 do 17 let). Izvedena je bila analiza naslednjih kazalnikov:

- Čisti prihodki od prodaje [€] (na domačem trgu in na tujem trgu) ter delež prodaje na tujih trgih [% glede na celotno prodajo].
- Odhodki [€], ki vključujejo stroške blaga, dela ter materiala in storitev.
- Neto čisti dobiček/izguba [€] pomeni razliko med čistimi prihodki in odhodki (Rebernik, 2008).
- Gospodarnost, ki predstavlja razmerje med vsemi prihodki in odhodki (Rebernik, 2008).
- Dodana vrednost, ki je izražena kot:
 - (1) dodana vrednost na zaposlenega [€], ki jo izračunamo tako, da od čistih prihodkov od prodaje odštejemo stroške blaga, materiala in storitev ter to delimo s številom zaposlenih,
 - (2) delež stroškov dela v dodani vrednosti [%], ki ga izračunamo tako, da stroške dela delimo z dodano vrednostjo (opredeljeno v prejšnji alineji).
- Produktivnost dela, ki je razmerje med indeksom industrijske proizvodnje (ki zajema rudarstvo (B), predelovalne dejavnosti (C) in oskrbo z elektriko in plinom (del D) in indeksom delovno aktivnega prebivalstva (Češek Vozel, 2017).
- Analiza blagovne menjave pa zajema pregled rasti izvoza in uvoza, pokritost uvoza z izvozom ter izračun deležev blagovne menjave po ekonomskih skupinah.

Za analizo časovnih vrst se najpogosteje uporabljajo indeksi, predvsem indeks s stalno osnovo in verižni indeks (Košmelj, 2001). Indeks s stalno osnovo je nova časovna vrsta, pri kateri vse podatke v osnovni časovni vrsti primerjamo z izbranim podatkom, osnovo (y_0), ki je stalna:

$$i_{t/0} = 100 \frac{Y_t}{Y_0}; t = 1, 2, \dots, T$$

Osnova verižnega indeksa se spreminja, saj za primerjavo vzamemo predhodni podatek v časovni vrsti:

$$V_t = 100 \frac{Y_t}{Y_{t-1}} ; t = 1, 2, \dots, T$$

Izračunavali smo tudi indeksne točke [%], ki predstavljajo absolutno razliko v izračunanih indeksih.

V zaključku smo izdelali SWOT analizo, ki predstavlja strateško orodje, s katerim poskušamo ugotoviti prednosti in slabosti pa tudi priložnosti in glavne nevarnosti, s katerimi se bo predmet preučevanja (po navadi podjetje ali panoga) moral soočiti v prihodnosti (Pučko, 2002). Pri tem je potrebno upoštevati tako notranje kot zunanje dejavnike poslovanja (Seliškar, 2017).

3 REZULTATI IN RAZPRAVA

3 RESULTS AND DISCUSSION

3.1 REZULTATI KVALITATIVNE ANALIZE

3.1 RESULTS OF QUALITATIVE ANALYSIS

Ugotovimo lahko, da je bilo v letih po gospodarski krizi leta 2009 v lesni panogi doseženo veliko tako kvalitativnih kot kvantitativnih premikov na bolje. Že prej je bila leta 2005 ustanovljena Slovenska gozdno-lesna tehnološka platforma (SGLTP), ki je predstavljala nacionalno platformo kot sestavni del evropske iniciative (The Forest-based Sector Technology Platform - FTP) (Slovenska gozdno-lesna tehnološka platforma, 2017). Njen namen je bil skupaj z gospodarstva in znanstveno-raziskovalnimi inštitucijami izdelati dolgoročno razvojno strategijo gozdno lesne verige, kar je bilo predstavljeno v okviru Strateškega raziskovalnega programa (SRP) (Pohleven, 2010). Leta 2010 je bilo lesarstvo prvič vključeno med 8 perspektivnih panog v strateških dokumentih gospodarske politike Slovenije (Sklep 130. redne ..., 2007; Zapisnik 23. seje ..., 2010; Sprejeti sklepi ob ..., 2011). Rezultat tega so bili trije razvojni centri za lesarstvo (RC 31, IN-TECH-LES in RACE KOGO), katerih skupna vrednost je bila 25 mio € (Javni razpis za ..., 2010). Naslednji pomemben korak je bil storjen leta 2011 s formiranjem medresorske delovne skupine GOZD - LES s strani ministrov, pristojnih za gozdarstvo in gospodarstvo. To je bil prvi zametek sektorskega pristopa, saj so bili vključeni vsi ključni sektorski akterji, ki so pripravili akcijski načrt Les je lep (Akcijski načrt za ..., 2012). Ta

dokument velja za prvi lesarski dokument, ki ga je potrdila tudi Vlada RS, in sicer leta 2012, in zajema akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020. V tem času so bila oblikovana tudi izhodišča za prestrukturiranje slovenske lesnopredelovalne industrije, ki vključujejo številne smernice za izboljšanje stanja v panogi (Humar et al., 2012).

Povečanje interesa, tako politike kot javnosti, za okrepitev predelave lesa v Sloveniji je pripomoglo tudi k številnim drugim ukrepom. Na primer, subencioniranje izključno lesenega stavbnega pohištva s strani Eko sklada, sprejem uredbe o Zelenih javnih naročilih s 15 % obvezno rabo lesa pri izgradnji javnih stavb ter z vsaj 70 % deležem lesa pri pohištvu in podobno (Uredba o zelenem ..., 2017). Zelo pomembni pa sta bili tudi spremembi dveh uredb o sežiganju lesnih ostankov, za kar so bila potrebna več kot triletna pogajanja, saj sta bili v prejšnji verziji najostrejši v EU in je bilo uresničevanje njihovih zahtev za predelovalce lesa izjemno drago (Uredba o emisiji ..., 2013; Uredba o sežigalnicah ..., 2016).

Zelo pomemben mejnik pri razvoju panoge je bil dosežen leta 2014, ko je Vlada Republike Slovenije uvrstila lesno panogo kot strateško prioriteto in s tem leta 2015 omogočila ustanovitev Direktorata za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Direktorat za lesarstvo je poleg številnih ostalih nalog in pristojnosti omogočil tudi dodatne javne razpise, namenjene samo lesnopredelovalnim podjetjem, predvsem za razvoj novih izdelkov in storitev (Ministrstvo za gospodarski ..., 2017). Eden izmed takih je bil razpis za vzpostavitev Kompetenčnega centra za razvoj kadrov v lesarstvu (KOCles 2.0, 2017), katerega učinki na izboljšanje poslovanja bodo dolgoročni, saj vključuje polno financiranje izobraževanja za zaposlene v lesnih podjetjih (KOCles 2.0, 2017). Vladna podpora je bila odločilna tudi za oblikovanje ene izmed devetih domen za Strateško Razvojno Inovacijska Partnerstva (SRIP), tudi za lesarstvo, to je SRIP za Pametne stavbe in dom z lesno verigo (SRIP PsiDL) (Strateška razvojno-inovacijska ..., 2017).

Za lesarstvo je zelo pomembna tudi zamenjava modela gospodarjenja z gozdovi v lasti RS, ki jih od poletja 2016 dalje upravlja državno podjetje Slovenski državni gozdovi (Zakon o gospodarjenju ..., 2016). V tem poslovnem modelu mora biti omogočeno sklepanje tudi dolgoročnih pogodb o oskrbi z gozd-

nimi lesnimi sortimenti, kar je pogoj za okrepitev investicij v žagarstvo in primarno predelavo lesa (SiDG, 2017). To je še posebej pomembno, saj primarni del gozdno-lesne verige predstavlja največjo vrzel za povečanje predelave lesa iz slovenskih gozdov v Sloveniji, kar je, poleg doseganja trajne gospodarske uspešnosti panoge, drugi glavni cilj Združenja lesne in pohištvene industrije pri Gospodarski zbornici Slovenije (Gospodarska zbornica Slovenije, 2017).

3.2 REZULTATI KVANTITATIVNE ANALIZE

3.2 RESULTS OF QUANTITATIVE ANALYSIS

V letu 2016 je v lesni panogi (C16 in C31) delovalo 967 gospodarskih družb (brez samostojnih podjetnikov), v katerih je bilo 10.388 zaposlenih (9.811 v letu 2015). Delež lesnopredelovalnih gospodarskih družb (delujočih v C16 in C31) se je po številu v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 povečal v strukturi predelovalnih dejavnost (C) za 1,47 %.

Prihodki vseh podjetij v panogi so leta 2016 znašali 1.181 mio € (1.065 mio € v 2015), odhodki pa 1.122 mio € (1.019 mio € v 2015), kar je generiralo 9,4 mio € čiste izgube in 71,3 mio € čistega dobička, oz. pozitiven rezultat iz poslovanja v višini 61,9 mio € neto čistega dobička/izgube.

Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu so se v C16 glede na preteklo leto povečali za 6,8 % prav tako so se povečali v C31 za 13 %. Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu so se v C16 povečali za

14,2 % glede na leto poprej, prav tako so se povečali v C31 za 7,6 %. V celoti so se čisti prihodki od prodaje v lesnopredelovalni panogi v 2016 v primerjavi z letom 2015 povečali za 10,9 %.

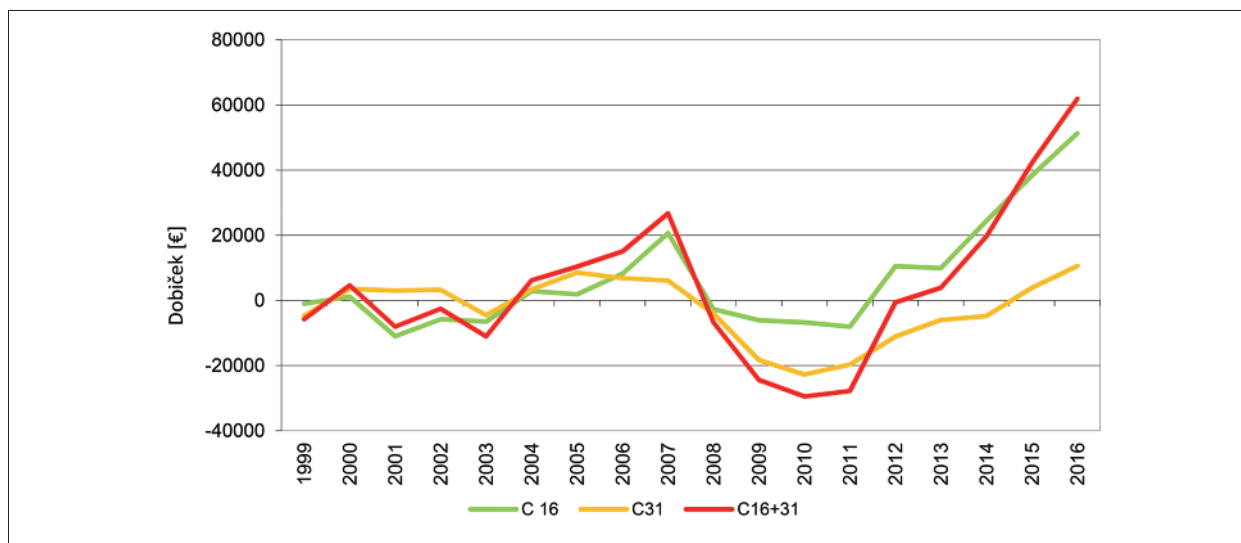
V panogi C16 so podjetja skupno zaključila poslovno leto 2016 z neto čistim dobičkom v višini 51,3 mio € (38,3 mio € v 2015), panoga C31 pa je poslovno leto 2016 zaključila z neto čistim dobičkom v višini 10,6 mio € (leta 2015 z 1,9 mio €).

V letu 2016 je največji neto čisti dobiček v lesnopredelovalni panogi zabeležilo podpodročje 16.230 (Stavbno mizarstvo in tesarstvo) v višini 16,4 mio €. V okviru panoge C31 pa je največji neto čisti dobiček doseglo podpodročje 31.090 (Proizvodnja drugega pohištva) in sicer v višini 6,6 mio €.

Gledano v celoti je v letu 2016 celotna lesna panoga (C16 in C31) že četrto leto zapored generirala čisti dobiček z indeksom rasti 1596 glede na leto 2012 in je močno preseгла čisti dobiček v letih pred krizo (indeks rasti glede na leto 2007 znaša 231) (Slika 1).

Kazalnik gospodarnosti se je v C16 povečal in znaša 1,07 (1,06 leta 2015). V C31 se je prav tako povečal in znaša 1,04 (povečal se je za 3 indekzne točke glede na leto 2015).

Stroški blaga, materiala in storitev so se v C16 v letu 2016 glede na leto 2015 povečali za 10,4 %, v C31 pa za 9,2 %. Stroški blaga, materiala in storitev v strukturi odhodkov v C16 znašajo 76,41 %, v C31 pa 69,1 % (Preglednica 1). Stroški dela v C16 so se

Legenda: **C16** (Obdelava in predelava lesa) in **C31** (Proizvodnja pohištva)

Slika 1. Gibanje neto čistega dobička/izgube v lesnopredelovalni panogi

Figure 1. Fluctuation of net profit/loss in the wood industry sector

Preglednica 1. Stroški blaga, materiala in storitev, stroški dela in dodana vrednost v lesnopredelovalni panogi (v 1.000 €)

Table 1. Cost of goods, materials and services, cost of work and added value in wood industry sector (in 1.000 €)

Panoga	Stroški blaga, materiala in storitev		Stroški dela		Dodana vrednost	
	vrednost 2016 [1.000 €]	Indeks 16/15	vrednost 2016 [1.000 €]	Indeks 16/15	vrednost 2016 [1.000 €]	Indeks 16/15
C16	605.901	110,4	144.599	109,7	239	111
C31	213.540	109,2	77.304	110,1	106	115
C16 + C31	819.441	110,1	221.902	108,8	345.333	112,2

Legenda: **C16** (Obdelava in predelava lesa) in **C31** (Proizvodnja pohištva)

v letu 2016 glede na leto 2015 povečali za 9,7 %, število zaposlenih se je po delovnih urah povečalo za 7,1 %. V C31 so se prav tako povečali stroški dela za 10,1 %, število zaposlenih pa se je povečalo za 2,5 %. Za celotno lesnopredelovalno panogo so se stroški dela povečali za 10,1 %, prav tako pa se je obseg zaposlitve povečal za 5,4 %. Stroški dela v strukturi odhodkov sicer predstavljajo 19,9 %.

Dodana vrednost na zaposlenega (Preglednica 2) se je v C16 je v letu 2016 glede na leto 2015 povečala za 2,8 %, v C31 se je povečala za 15 %. Dodana vrednost na zaposlenega je v letu 2016 v C16 v povprečju znašala 36.073 € (34.804 € v letu 2015), kar pomeni, da se je povečala za 3,6 % glede na predhodno leto. V C31 pa je v letu 2016 znašala 28.673 € (25.514 € v letu 2015) in se je tako povečala za 12,2 %. To povečanje je posledica večje produktivnosti dela in proizvodnje izdelkov z višjo dodano vrednostjo (Kropivšek & Gornik Bučar, 2017). V lesnopredelovalni panogi kot celoti je dodana vrednost

Preglednica 2. Dodana vrednost na zaposlenega

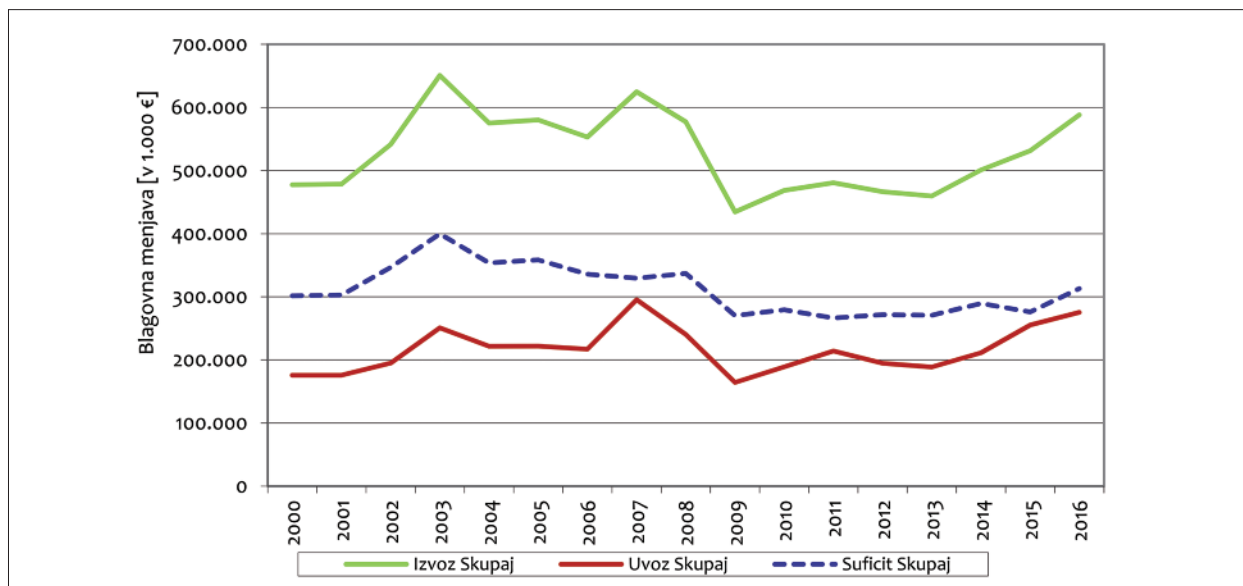
Table 2. Added value per employee

Oznaka panoge	Panoga	2014 [€]	2015 [€]	2016 [€]	Indeks 16/15
C16	Obdelava in predelava lesa	32.366	34.804	36.073	103,6
C31	Proizvodnja pohištva	23.139	25.514	28.637	112,2
C16+C31	Lesna panoga	28.919	31.375	33.403	106,5
C	Predelovalne dejavnosti	40.993	41.884	42.851	102,3
	Celotno gospodarstvo	40.324	41.124	42.094	102,4

na zaposlenega v letu 2016 znašala 33.403 € (31.375 € v letu 2015), kar pomeni slabih 78 % dodane vrednosti na zaposlenega v celotni panogi C, ki predstavlja povprečje vseh predelovalnih dejavnosti. Ugotovimo lahko, da se razlika do povprečja v celotni predelovalni panogi iz leta v leto zmanjšuje – leta 2015 je dodana vrednost na zaposlenega v lesarstvu znašala 75 % povprečja za celotno predelovalno dejavnost (panoga C), leta 2014 pa samo 70 %. Delež stroškov dela v dodani vrednosti za lesnopredelovalno panogo kot celoto je v 2016 znašal 64,3 % (66,3 % v letu 2015).

Produktivnost dela se zvišuje od leta 2009. V zadnjih dveh letih je trend zviševanja nekoliko bolj opazen. V letu 2016 je bila produktivnost dela za 3,6 % višja kot v letu 2015 in hkrati za 16,0 % višja od povprečja leta 2010. V letu 2016 je bila produktivnost dela v predelovalni dejavnosti za 4,7 % višja kot v letu 2015. V C16 se je produktivnost znižala za 0,23 indeksne točke, v C31 pa se je zvišala za 1,02 indeksne točke glede na leto 2015.

Delež prodaje na tujih trgih je zelo pomemben kazalec izvozne usmerjenosti. V celotnem gospodarstvu Slovenije so čisti prihodki od prodaje na tujih trgih v letu 2016 glede na leto 2015 narasli za 5,5 %. V predelovalni industriji C pa so v enakem obdobju čisti prihodki od prodaje na tujem trgu narasli za 5,1 % njihov delež v strukturi čistih prihodkov iz prodaje pa je znašal 70,2 %. V C16 Obdelavi in predelavi lesa so se čisti prihodki od prodaje na tujem trgu v letu 2016 povečali za 14,2 %, njihov delež v strukturi čistega prihodka iz prodaje pa znaša 58 %. V C31 so se čisti prihodki od prodaje na tujem trgu v letu 2016 glede na leto prej povečali za 7,6 %, njihov delež v strukturi čistega prihodka iz prodaje pa znaša

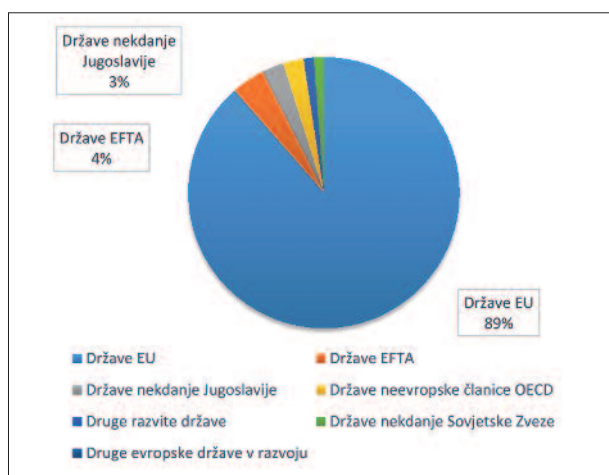
Slika 2. Blagovna menjava lesnopredelovalne dejavnosti

Figure 2. Goods exchange in the wood industry sector

44,6 %. V celoti so se čisti prihodki lesnopredelovalne panoge iz prodaje na tujem trgu povečali za 12,7 %, njihov delež v strukturi čistega prihodka iz prodaje pa je znašal 54,3 %. Največje povečanje obsega izvoza na tuje trge je bilo na podpodročju 16.220 (Proizvodnja sestavljivega parketa), kjer je indeks prihodkov od izvoza znašal 310,9, na podpodročju 16.100 (Žaganje, skobljanje in impregnacija lesa) pa je indeks znašal 162,1. V celoti je lesnopredelovalna panoga v letu 2016 izvozila za 627,1 mio €

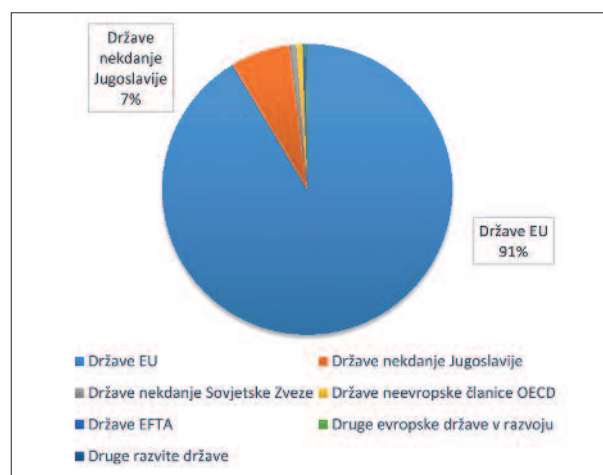
izdelkov in storitev. Delež izvoza v prihodkih od prodaje je bil najvišji v C16.290 (Proiz. drugih izd. iz lesa, plute, slame) in je znašal 85,4 % ter 68 % v C16.210 (Proizvodnja furnirja in plošč na osnovi lesa). V panogi C31 pa je imelo največji delež izvoza podpodročje 31.010 (Proizvodnja drugega pohištva za poslovne in prodajne prostore) in sicer 56,9 %.

Blagovna menjava v zadnjih nekaj letih kaže trend naraščanja (Slika 2). V letu 2016 se je tako izvoz lesnopredelovalne panoge povečal za 10,7 %

Slika 3. Izvoz slovenske lesnopredelovalne panoge v 2016

Figure 3. Exports of the Slovenian wood industry sector in 2016

Slika 4. Uvoz slovenske lesnopredelovalne panoge v 2016

Figure 4. Imports of the Slovenian wood industry sector in 2016

Preglednica 3. Skupni prikaz ključnih podatkov o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, delujočih v dejavnostih C16 in C31 za 2016

Table 3. Summary of the key operational data of companies and sole proprietorship businesses operating in C16 and C31 sectors in 2016

Kazalnik / Leto	2013	2014	2015	2016
Povprečno število zaposlenih	11.589	11.342	11.499	12.053
Prihodki	1.088.427.782 €	1.136.883.029 €	1.244.662.507 €	1.365.108.160 €
Odhodki	1.072.388.589 €	1.107.463.522 €	1.190.046.185 €	1.288.180.226 €
Dodana vrednost	317.255.702 €	334.367.122 €	363.823.176 €	401.654.467 €
Dodana vrednost na zaposlenega	27.376 €	30.362 €	31.639 €	33.324 €

Legenda: **C16** (Obdelava in predelava lesa) in **C31** (Proizvodnja pohištva)

in uvoz za 7,8 %. Presežek (suficit) panoge v blagovni menjavi se je glede na prejšnje leto povečal za 13,3 % in je znašal 312 mio €.

Primerjava geografske razpršenosti izvoza in uvoza po ekonomskih skupinah držav (Slika 3 in 4) kaže podobo velike koncentracije izvoza in uvoza na države EU (izvoz 87 %, uvoz 88 % od celote), ter na tradicionalne trge držav nekdanje Jugoslavije (izvoz 3 %, uvoz 6 % od celote). Opaziti pa je, da se med destinacijami izvoza obeh lesarskih področij že več let stalno krepi predvsem delež blagovne menjave z državami EU in EFTA, medtem ko delež blagovne menjave z državami nekdanje Jugoslavije upada. Te strukturne premike pri destinacijah blagovne menjave nazorno prikaže podatek, da je leta 2009 znašal izvoz v EU 70 %, izvoz v države nekdanje Jugoslavije pa 18 % celotne blagovne menjave. Uvoz iz EU je takrat znašal 81 %, iz držav nekdanje Jugoslavije pa 15 %. Najbolj intenzivne destinacije izvoza in uvoza podjetij iz lesne panoge tudi v letu 2016 ostajajo Nemčija, Italija, Avstrija in Hrvaška.

Poleg gospodarskih družb sestavljajo pomemben del lesnopredelovalne panoge tudi samostojni podjetniki. Zato kumulativni podatki v Preglednici 3 predstavljajo celotno poslovanje panoge, v kateri je v letu 2016 delovalo 2.480 podjetij (gospodarske družbe in samostojni podjetniki).

Iz podatkov iz preglednice 3 je razvidno okrevanje panoge v zadnjih letih. Še posebej je pomembno, da število zaposlenih po več kot četrstoletnem krčenju raste. Konstantno pa tudi kumulativno že štiri leta rastejo tudi prihodki, dodana vrednost, dodana vrednost na zaposlenega in dobiček.

Pri analizi razlik med samostojnimi podjetniki in gospodarskimi družbami lahko ugotovimo, da samo-

stojni podjetniki v povprečju zaposlujejo malo oseb (1.513 samostojnih podjetnikov je zaposlovalo 1.715 oseb). Skupaj so ustvarili 183.694.173 € prihodkov, kar predstavlja 13,5 % prihodkov celotne panoge. V dodani vrednosti na zaposlenega ni bistvene razlike, saj pri samostojnih podjetnikih ta v povprečju znaša 32.834 €, pri gospodarskih družbah pa 33.403 € (skupaj v povprečju 33.324 €). Največja razlika med obema skupinama je v deležu izvoza, saj je pri samostojnih podjetnikih le ta nizek in znaša 16,6 %, medtem ko pri gospodarskih družbah znaša 54,3 %.

Na osnovi vseh teh podatkov lahko s SWOT analizo lesne panoge v Sloveniji ugotovimo naslednje **prednosti**:

- status perspektivne panoge v strateških dokumentih gospodarske politike Republike Slovenije
- sektorski pristop v strateških usmeritvah panoge
- večanje dodane vrednosti na zaposlenega
- rast čistega dobička
- blagovna menjava raste z večjim deležem izvoza
- večanje deleža prodaje na tujih trgih
- velik strukturni premik pri destinacijah blagovne menjave
- rast prihodkov
- povečevanje števila zaposlenih
- izboljševanje produktivnosti dela

slabosti:

- slabo delovanje gozdno-lesne verige
- nizka dodana vrednost na zaposlenega v nekaterih delih panoge

priložnosti:

- vključenost v Strateško Razvojno Inovacijska Partnerstva (SRIP) za Pametne stavbe in dom z lesno verigo
- vzpostavitev Kompetenčnega centra za razvoj kadrov v lesarstvu (KOCles 2.0)
- državne uredbe, ki spodbujajo porabo lesa (npr. Uredba o zelenih javnih naročilih)
- priložnosti za krepitev blagovne menjave s tujino
- prehod v industrijo 4.0
- les ostaja ključen material nizkoogljične družbe
- dovolj kakovostnega lesa v slovenskih gozdovih
- povečan vpis v panožne izobraževalne programe

nevarnosti:

- velika delovna intenzivnost panoge
- proizvodnja izdelkov s (pre)nizko dodano vrednostjo

4 ZAKLJUČKI

4 CONCLUSIONS

Kvalitativna analiza lesne panoge v Sloveniji kaže na njen (zelo) ugoden položaj v gospodarstvu in v gospodarski politiki države ter (večjo) naklonjenost porabe in predelave lesa v Sloveniji. V teh razmerah je še posebej pomembno, da panoga to čim boljše izkoristi. Preko Direktorata za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarstvo je nujno pripraviti realne in ambiciozne panožne gospodarske politike, s katerimi bo razvoj panoge omogočen še naprej. Povezovalne institucije (npr. Gospodarska zbornica Slovenije) pa morajo pri tem še naprej proaktivno sodelovati ter pomagati pri nadaljnji rasti internacionalizacije poslovanja. Rezultati kvantitativne analize lesne panoge v Sloveniji pa kažejo na izboljšanje ključnih finančnih kazalnikov v panogi. Panoga raste tako v prihodkih in številu zaposlenih kot tudi v dodani vrednosti na zaposlenega in produktivnosti dela. Povečuje se tudi blagovna menjava, ki izkazuje velik strukturni premik pri destinacijah, pomembno pa je predvsem, da se delež izvoza povečuje. Rast panoge pozitivno vpliva tudi na njeno podobo navzven, kar vpliva na razvojne in investicijske potenciale, zaposlovanje in vlaganja v raziskave, ter še močnejše povezovanje znotraj panoge in navzven. Podjetja morajo nadaljevati s posodabljanjem poslovnih procesov, uvajanjem najsodobnejših proizvodnih in informacijskih tehnologij v prehodu v indu-

strijo 4.0, razvijanjem kompetenc zaposlenih in seveda z inovativnostjo pri razvoju izdelkov in storitev, novih tržnih pristopih ter posodabljanjem njihovih poslovnih modelov.

Ob ugotovitvah, da se v zadnjih letih povečuje tudi vpis v panožne izobraževalne programe, da imamo dovolj kakovostnega lesa v slovenskih gozdovih in da les ostaja ključen material nizkoogljične družbe, lahko z gotovostjo zaključimo, da je krepitev lesne panoge v Sloveniji tudi v prihodnje zagotovljena.

5 POVZETEK

5 SUMMARY

The positioning of a sector inside the whole economy is of great importance for its further development. The sector, which plays a strategically important role within the economy, is subjected to numerous economic measures that influence its long-term development. The purpose of this article was to analyse the status (qualitative and quantitative) of the Slovenian wood industry with a detailed analysis of its business operations, and to evaluate its position in the economy and its development over the last few years. The wood industry sector includes two sectors – C16 (Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture) and C31 (Manufacture of furniture).

Using publicly accessible documents, we estimated the qualitative situation of the wood industry in Slovenia. Quantitative analysis of the sector was performed by calculations of some financial indicators based on business (and financial) annual reports of related companies. Data were obtained from official sources, aggregated, and then processed in aggregated form. In most cases the financial data referred to all kinds of business enterprises (sole proprietorship businesses excluded), except in those cases which are specially marked in the results. We used different lengths of time series (from two to 17 years), and SWOT analysis was also performed.

The qualitative analysis of the wood industry sector in Slovenia shows its very favourable position in both the whole economy and in a political and economic context. It also shows growing consumption and processing of wood in Slovenia, and it is vital that the sector takes advantage of the currently favourable conditions. The Directorate of the Wood

Industry of the Ministry of Economic Development and Technology should thus prepare realistic and ambitious sectorial politics for its further development. Related institutions (i.e. the Chamber of Commerce and Industry of Slovenia) should cooperate proactively and help to achieve further internationalisation of this sector. The results of the quantitative analysis of the wood industry in Slovenia show significant improvements in some key financial indicators, with industry turnover and number of employees both increasing, as well as the added value per employee and productivity of work. Trade has also increased, with a significant structural shift in the destinations of exports, and a growth in the amount of such sales. The growth of the sector has positive effects on public perceptions of it, which then influences its development and investment potential, as well as employment and research opportunities. Such developments also help companies with networking inside as well as outside of the sector. Companies working in the sector should proceed with modernising their business processes, and introducing the latest production and information technologies with the transition to an Industry 4.0 model. They should also develop and/or improve the competences of their employees, work on the innovative development of products/services and new marketing strategies, and overall modernise their business models.

Increased enrolment into educational programmes connected to the wood industry sector in the last few years, along with the availability of high quality wood in Slovenian forests, which can provide key materials to achieve a low carbon society, lead to the conclusion that strength of the wood industry sector in Slovenia and its further development are guaranteed in the near future.

VIRI

REFERENCES

- Ajpes (2017). Informacija o poslovanju gospodarskih družb v republiki Sloveniji v letih od 2007 do 2016. Retrived from: <https://www.ajpes.si/jolp/>.
- Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 – »Les je lep« (2012). Retrieved from: http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/gozdarstvo/akcijski_nacrt_za_povecanje_konkurencnosti_gozdno_lesne_verige_do_2020/ (10.10.2017).
- Braunsberger, F., Hlavaty, M., Schlamberger, N., & Stevanovič, S. (2010). Standardna klasifikacija dejavnosti 2008. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.
- Češek Vozel, N. (2017). Metodološko pojasnilo: indeksi industrijske proizvodnje, prihodka od prodaje, zalog in produktivnosti dela v industriji. Retrieved from: <http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8183/17-011-MP.pdf> (15.11.2017).
- Gospodarska zbornica Slovenije, Združenje lesne in pohištvene industrije (2017). Retrieved from: https://www.gzs.si/zdruzenje_lesne_in_pohistvene_industrije (15.10.2017).
- Humar, M., Krajnc, N., Kropivšek, J., Kutnar, A., Likar, B., Piškur, M., Milavec, I., & Tavzes, Č. (2012). Izhodišča za prestrukturiranje slovenske lesnopredelovalne industrije. Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, Ljubljana.
- Javni razpis za pridobitev sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj - »Razvojni centri slovenskega gospodarstva« (2010). Retrieved from: http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/tehnoloski_razvoj/razvojni_centri_slovenskega_gospodarstva/ (15.11.2017).
- Kazalniki poslovanja GZS - KAPOS GZS (2017). Retrieved from: <https://www.gzs.si/Default.aspx?tabid=34170> (15.11.2017).
- KOCles 2.0 (2017). Retrieved from: <https://www.kocles.si/> (21.11.2017).
- Košmelj, K. (2001). Uporabna statistika. Biotehniška fakulteta, Ljubljana.
- Kropivšek, J., & Gornik Bučar, D. (2017). Dodana vrednost v izdelkih v gozdno-lesni verigi - Primer: primarna predelava bukovine. *Les/Wood*, 66 (1), 61–72. DOI: <https://doi.org/10.26614/leswood.2017.v66n01a06>.
- Likar, B., & Valentinčič, E. (2017). Informacija o poslovanju lesne in pohištvene industrije v letu 2016. GZS, Ljubljana.
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (Republika Slovenija), Direktorat za lesarstvo (2017). Retrieved from: http://www.mgrt.gov.si/si/delovna_podrocja/lesarstvo/ (15.11.2017).
- Pohleven, F. (2010). Pomen SGLTP za povezavo gozdarstva, predelave in energetske izrabe lesa ter oblikovanja z industrijo. In: Pohleven, F. (ed.): *Gozd in les – razvojna priložnost Slovenije*. Zbornik referatov in razprav, št. 5/2010. Republika Slovenija, Državni svet. Retrieved from: http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/zbornik_gozd_in_les_razvojna_priloznost_slovenije.pdf (15.11.2017)
- Pučko, D. (2002). Strateško planiranje. In: S. Možina (ed.): *Management* (pp. 270–313). Didakta, Radovljica.
- Rebernik, M. (2008). *Ekonomika podjetja*. Gospodarski vestnik, Ljubljana.
- Samuelson, P. A., & Nordhaus, W.D. (2002). *Ekonomija*. GV založba, Ljubljana; Mate, Posušje.
- Seliškar, V. (2017). Poslovna analiza, analitika in inteligenca – jih res ločimo? *Monitor Pro* (2017). Retrieved from: <http://www.monitor.si/clanek/poslovna-analiza-analitika-in-inteligenca-jih-res-locimo/178038/> (1.10.2017).
- SiDG, Poslanstvo družbe (2017). Retrieved from: <http://www.sidg.si/index.php/o-sidg/poslanstvo> (15.10.2017).

- Sklep 130. redne seje, št. 34000-2/2007/5 z dne 12.7.2007 (2007). Retrieved from: http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/svo/49seja_Sklep_vlade_RS.pdf (15.11.2017).
- Slovenska gozdno-lesna tehnološka platforma (2017). Retrieved from: https://www.gzs.si/zdruzenje_lesne_in_pohistvene_industrije/vsebinav2/Raziskovalna-dejavnost-projekti/Slovenska-gozdno-lesna-tehnolo%C5%A1ka-platforma-SGLTP (15.11.2017)
- Sprejeti sklepi ob obravnavi osnutka Programa trajnostnega razvoja vrednotenja verige lesa. Skupna seja, št. 323-01/11-2/4 z dne 11.3.2011 (2011). Retrieved from: <http://www.lesena-gradnja.si/html/img/pool/scan0114.pdf> (15.11.2017).
- Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021 z dne 5.10.2017 (2017). Retrieved from: http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/Strategija_turizem_koncno_5.10.2017.pdf (15.11.2017).
- Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (2017). Retrieved from: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/strategija_pametne_specializacije/strateska_razvojno_inovacijska_partnerstva_srip/ (15.10.2017).
- Uredba o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav, št. 00728-8/2013, Uradni list RS, št. 24/2013 z dne 20.3.2013 (2013). Retrieved from: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2013-01-0862?sop=2013-01-0862> (15.11.2017).
- Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov, št. 00719-3/2016, Uradni list RS, št. 8/2016 z dne 5.2.2016 (2016). Retrieved from: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-0285?sop=2016-01-0285> (15.11.2017).
- Uredba o zelenem javnem naročanju, št. 00714-24/2016, Uradni list RS, št. 51/2017 z dne 19.9.2017 (2017). Retrieved from: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2017-01-2381/uredba-o-zelenem-javnem-narocanju> (15.11.2017).
- Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (ZGGLRS), št. 323-01/15-14/59. Uradni list RS, št. 9/2016 z dne 12.2.2016 (2016). Retrieved from: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2016-01-0340?sop=2016-01-0340> (15.11.2017).
- Zapisnik 23. seje Odbora za gospodarstvo, št. 060-16 / 10 – 0023 z dne 11.5.2010 (2010). Retrieved from: http://www2.gov.si/zak/Sej_dt.nsf/56dfa27c1539fda4c12563950042c89c/42143aa5b22e7ab6c125771a00314b85?OpenDocument (15.11.2017).